

ÞÍ. Skjalasafn Amtmanns II, 88.

Örk: Bréf til amtmanns frá mönnum í Kaupmannahöfn 1755–1767.

Höyædle og Velbr: Hr Amtmand
Gunstige Ven og Velýnder!

Deres ærede af 8 Aug: A:p: blev mig ved min Hiemkomst her til Staden medio Octobris af Mons(ieu)r Rasmussen rigtig leveret tillige med 2de paqver, i den eene 4 pund Duun, i den anden 3 Par Strömper, for hvilket alt jeg ærbödigt takker, og seer deraf Deres store Godhed imod mig at vedvare, til hvis Vederlag jeg nu ingenlunde seer mig istand. Min Tilstand er som sædvanlig uden Forandring, endskiönt jeg har Löfter nok, men Landets Tilstand og Omstændigheder tegner til stor Forandring; thi al Kongens Krigsmagt til Lands og Vands er nu samlet eller bliv[er] disse Dage, den förste i Holsten, den anden i Kiöbhavn og paa de Orlogs Skipe, som alt ligger udrustede her paa Reden: Landmagten skal bestaa af 50000 Mand, og Söemagten af 40 store og smaae udrustede Orlogs Skibe, hvor af 24 St(ykk)er alt er i Stand; men hvor Fienden er, veed mand eý endnu med Vished. At Keyserjndens Död i Rusland, og Fyrstens af Holsten Ophöyelse paa den Russeske Trone jo forarsager denne Forandring hos os, derom tviler vel ikke de Fleeste; men nogle derimod troer anderledes, nemlig: At alle disse Anstalter giöres, ifald vi derved kunde hielpe noget paa de Franske forfaldne Sager; thi Engelland spiller nu Mester overalt, og har Frataget Frankrig eý allene alt hvad den eýede i America, om det og var den vigtige Öe Martinique og dens Fæstninger, men Engelland har end og giort Landgang paa Frankrig selv og indtages Belisle: Vel har Spanien nu taget Fransk Partie, men det siger eý meget; thi Keyseren af Rusland har derimod forladt det Franske og Österigske Partie, og slaget sig til det Preuseske og Engelske, saa den Russeske Armee, som hidindtil har ageret imod Preussen, indtaget heele Kongeriget og en stor Deel af Pomern, forlader det nu altsammen, og efter al Anseelse vil agere med Preussen, ja en qvadruple Aliance er paa Tapetet imellem Rusland, Preusen, Engelland og Sverrig. | Aldrig troer jeg, at vi gaar offensive til værks mod nogen, men holder vor Krigsmagt istand allene til vore egne Landes Forsvar og Sikkerhed, ligesaa lidet troer jeg, at den nye Russeske Keyser brýder Freden med os for Holstens skýld, allerhelst han eý endnu er fast i Sadlen, som mand siger, ja eý engang kronet; thi hans Kroning, som var besluttet at skulle ske ~~i denne~~ Först i Maji Maaned er opsat, og naar Han vil /: ifald Han kand /: see lidt tilbage i Tiden, saa viser Historien Ham Exempler nok, hvor sliberig den Russeske Throne har Været for mange af Hans Formænd, som ere gledne deraf, og efter Fornuftslyttning kunde blive ligesaa for Ham, naar Han vilde for egen Regning og Fordeels skýld anfange noget som Magnaterne eý fandt den hag udj; da de Fleste har et got Sindelav til Danmark, som er dem og Deres Fædre indpræntet af den Store Peter Czaer og förste Russeske Keyser; endskiönt mand maa sige paa den Anden Side, at Keyseren har siden Hans Regierings Tiltrædelse beviist dem mange og store Douceurer for at bringe dem paa sin Side, Men denne Handel, ifald det kommer til Ruptur, er Rusland uvedkommende og kun Keijserens egen, for at faae en gammel Had slukket, og sin Fætter, som nu er i Rusland hos ham, til at blive regierende Fyrste i Holsten, og, om mulig, over det ganske; Men jeg haaber at Guds Forsýn, og vor Allern: Konges Forsigtighed afvender det ganske; vi bleve ellers ret ilde daran, thi, saa snart vi fik en krig

enten med Rusland, eller Sverrig, saa kunde vi vente at faae en farligere Fiende i vor næste Naboe, end i een af dem, og saaledes er det gaaet til forn, især i Kong Friderich den 3dies Tid, da vi havde den ulýkkelige Krig med Sverrig. I Aftes udj et Selskab hvor der og var nogle Höye Stands Personer, og jeg uværdig med, blev raisoneret saaledes. Det er bekiendt, skiönt det er forbuden at skrives i vore Danske Aviser, at först i April var et Corps Preuseske Tropper 6000 mand rýkket frem mod Lýbech, hvis General havde Fordret Proviand, Admunition og Skat, men saa snart Lýbecherne vare af Generalen bleven opfordret at levere disse Ting i Hans leýr inden 3 Dage, eller at lide hvad krigen förte med sig, sendte De strax Bud til den Danske Armee og bade om umsætning, forsikrende Generalerne at forsvare den Sag for Kongen og at svare Hans Majestet, Hvad Höystsamme forlangede for denne Undsetning, hvorom Coureren strax skulle afgaae til Kiöbenhavn, Det Danske Generalitet i Rensburg resolverede strax at lade et Corps Danske Tropper paa 6000 Mand natten derpaa Marchere til Lýbech, hvilket da Preuserne saae, rýkkede De op Natten derefter og Marcherede til Hamborg, hvor de ligeledes ville forsöge deres Lýkke, men den havde der samme Skiæbne; thi Hamborgerne tog ligeledes deres Tilflugt til den Danske Armee, og samme 6000 Mand lod sig strax see for Hamborg, saa Preuserne eý turde vove noget mod Staden: En Dags Tid derefter var der 2 Courerer i Khavn 1 fra Lýbech og 1 fra Hamborg, og Kongen samtýkte ~~strax~~ Hans Generalers | Forhold og gav strax Ordre til Feld=Marchallen, Greven af S(ank)te Germain, at Han strax skulle forföye sig til Armeen, som Han og reýste Anden Dags Morgen, saa snart Portene bleve oplukte, og ved sin Ankomst til Holsten strax Comanderede den heele Armee i Marken, hvor den siden har Camperet mellem Lýbech og Hamborg: Alle bleve her Allarmede og et falskt Rýgte udsprektes, at Russerne være Faldne ind i Holsten, indtil mand endelig fik at viide hvad det rette var i Fölgen deraf, som ellers hidindtil har været geheim, skal efter foranmeldte Herrers raisonoment være denne, at Kongen af Preusen har tilbudet vores Konge, at ville Garantere Ham Holsten og alle hans andre Stater for den Russeske Keyßers og hver Potentats Tiltale, naar Han ville kalde sin Armee tilbage fra Holsten; siden Han da eý behövede at holde den der; Men da de Deputerede fra Hamborg og Lýbech, som da var her i Khavn fik Kundskab effterom Vidste de saa kraftig at bruge Bönnebogen og saa vel at Fournere Kongens Casse med Penge /: thi de vidste hvad det gialdt, og at de ingen hielp kunde Vente sig af deres SkýtsHerre Keyseren /: at vores Konge skal have betakket sig for Hans Preuseske Majestets Tilbud, og intet skulle være Ham kiærere end Hans Garantie, og Venskab, den Han paa sin Sid[e] aldrig skulle brýde, eller give nogen Anledning til at brýd[e] Men Tidernes Urolighed og Forandring tillod Ham ing[en grund] at kalde sin Armee tilbage, Forsikrende derhos, den eý sku[lle] gaae noget Fied uden for Hans egne Grænser, Kongen af Preusen eller nogen af de andre Krigende Magter til Hinder, saa længe ingen af dem nærmede sig de Holstenske Grænser men skulle det imod Forhaabning skee, var Han nödsaget til efter al FolkeRet med Magt at holde dem derfra, saafremt, det var Ham muligt: Hvad der vil flýde af denne Resolution, vil Tiden lære, og derom skal jeg have den ære nærmere at give Dem underretning med Hukkerten til Anden Reýse. Saaledes er Tilstanden her i vor Verdens Part, og Gud veed, hvordan den vil blive herefter: Alting er her temmelig dýrt formedelst den store udrustning og liden Tilförsel, da Seyladsen stanser Formedelst de fleste Söefolk ere satte paa Fladen, hvorover Norge har höyligen beklaget sig, siden dens meeste Næring bestaaer i Tömmelast og selv at kunde transportere den, des aarsage Kongen har været saa naadig at lade den beholde sit halve Söemandskab, men Dannemark har maatt holde for, med alt hvad

den formaaede, i det övrige, om det kommer til Ruptur, bliver der presset Matroser. Vor Allern: Konge har i Vinter været Sÿg af Mæslinger, men er nu igien, Gud være lovet, saa frisk og Vel, som Han nogensinde har været, og agter sig til Holsten | sidst i denne, eller Först i Junÿ Maaned. Vi havde her i Febr. og Martio en stræng Vinter og saadan en Mængde Snee, som vi eÿ have haft siden 1740 og 41, men i April saadan deÿlig Foraar og derhos Varme som det havde været ved St. Hans dags Tider, hvilken store og hastige Forandring foraarsagede en stor Svaghed af Feber og Brÿstsÿger iblant Folk, og en Mængde, især her i Staden deraf ere döde; men derimod have vi först i Maji haft baade Snee og Hagel til med saadan en Kuld, at mand har maattet benÿtte sig af den varme Kakkellovn igien, og denne Forandring har og Forandret Sÿgdommene, saa de har taget af, ellers blevne allene ved Forkölelser. Jeg vil önske og haabe, at baade De selv og Deres have befundet sig vel i Vinter og Foraaret, og at Landet i Almindelighed har været lykkeligere, især med Fiskeriet, end i næst afvigte Aar, thi da tabte Kongen eÿ lidet ved Handelen, uagtet de Islandske Vahre bleve her temmelig dÿre betalte. Min Venligste Hilsen til Deres Kiære Sviger-Sön Hr Laugmand Stephansen, med Beretning, at jeg i Hans mig givne Commission eÿ til Dato har kundet udrette noget med det gode hos Fabriqveur Otto, og paa en alvorlig Maade maa jeg eÿ efter Hr Laugmandens Commission angribe Ham, der er og i visse maader haardt, ja unÿttigt at trække i Haard med den Skaldede, hvorved mand og selv kommer meest til kort, men udforligere skal jeg have den ære at indberette Hr Laugmanden den heele sag, enten med et af Nordlands Skibene eller med Hukkerten. Kiöbmand Haagen er bleven Kongelige Inspecteur over Fiskeriet udj Iisland med 300 Rds Gage samt Kost og Tæring, naar Han des angaaende giör nogen Reÿse der i Landet. Jeg Vil önske, at dette Vidtlöftige og i Hast sammenskrevne, maa læses uden Kiædsommelighed, da jeg næst al Velstands Tilönskning har den ære at henleve

Höÿædle og Velbr.
Hr Amtmandens
ÿdmÿgste og ærbödigste
tiener
P. Rön mpp

Khavn d. 15 Martÿ
1762